

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se
Ärendenummer: NV-06994-20

Yttrande

Remiss av förslag till uppdaterat nationellt luftvårdsprogram

Hushållningssällskapens Förbund har beretts möjlighet att yttra sig över Naturvårdsverkets förslag till uppdaterat nationellt luftvårdsprogram. Yttrandet gäller den del av remissen som handlar om ammoniak. Yttrandet har skrivits av Madelene Nilsson, Katarina Berlin Thorell och Michaela Baumgardt, miljö- respektive växtodlingsrådgivare.

Sammanfattning

Vi ser en betydande risk att flera av förslagen till nya möjliga styrmedel kan komma att bidra till att ett flertal jordbruksföretag, framförallt de mindre och de i skogsbygder, kan komma att bli tvungna att avveckla sin verksamhet, vilket motverkar den svenska livsmedelsstrategin, stärkt konkurrenskraft, ett rikt odlingslandskap och en levande landsbygd.

Synpunkter

Med tanke på den svenska livsmedelsstrategin tycker vi att det är mycket anmärkningsvärt att det föreslås flera punkter som direkt ökar regelkrånglet, skapar fördyringar och minskar det svenska lantbrukets konkurrenskraft, helt stick i stäv med vad svensk animalieproduktion behöver. På Jordbruksverket utreder man hur konkurrenskraften i animalieproduktionen ska öka och på Länsstyrelsen försöker man att implementera livsmedelsstrategin.

Föreslagna åtgärder riskerar att försämra förutsättningarna för en Levande landsbygd och ett konkurrenskraftigt jordbruk. Särskilt mindre lantbruk med mindre investeringsmöjligheter missgynnas. Det leder till att mindre och sämre marker tas ur produktion och med färre betande djur som följd.

Vi ser en stor risk i att lantbruk läggs ner p g a dels fler regler som leder till ökade kostnader för lantbrukaren, men också att det blir en mental påfrestning för lantbrukaren. Den ökade regelbördan gör att det blir mer att hålla reda på och förhålla sig till, och det minskar i sin tur motivationen och drivkraften. Lantbrukaren blir inte längre betrodd att planera sin verksamhet utifrån ex vädret och gårdens behov, flexibiliteten minskar.

Incitamenten ökar att använda bästa möjliga teknik vid gödselspridning med de höga gödselpriserna som råder. Även branschen ställer krav på bland annat spridning med släpslang. Det tycker vi medför att man inte behöver ställa lagkrav, utan en anpassning kommer ändå att ske över tid, vilket det också redan gjort under de senaste åren.

Bruka ned gödsel samma dag/inom fyra timmar efter spridning på obevuxen mark

Det är vanligt att tjänster lejs in för vissa körslor, det kan då vara särskilt svårt att anpassa nedbrukningen på detta sätt. Oftast hamnar man i otakt om man kör maskinerna efter varandra på fälten, beroende på att man kör maskinerna i olika hastighet och beroende på avståndet till fältet från

gödselbehållaren. Mindre lantbruk kanske bara har en traktor och kan inte byta redskap för att både hinna köra gödsel överallt vid lämplig tidpunkt och samtidigt nedbruka den. Det är många faktorer att ta hänsyn till vid gödselspridning och ev nedbrukning; väder, när lantbrukaren har tid, anpassning till när eventuell maskinstation har tid och möjlighet m.m. Sådana regler kan bli direkt omöjliga att följa för vissa företag, vilket i så fall kan leda till avveckling av verksamheten. Detta är dessutom förslag på regler som är väldigt svåra att kontrollera för myndigheterna.

Byta ut bredspridning av flytgödsel i växande mot släpplangspridning/myllningsaggregat

Enligt remissen finns ca två tredjedelar av arealen där gödseln fortfarande bredsprids i skogsbygder och i norra Sverige. Det är en betydande del. Där finns många små åkrar med relativt smala in- och utfarter vilket försvårar användningen av större redskap. Dessutom är det fler mindre lantbruk där det i lägre grad är lönsamt att köpa in tjänster för t ex gödselspridning.

Vi ser en stor risk med att många mindre jordbruk läggs ner om man inför krav på släpplangspridning/myllningsaggregat för all spridning av flytgödsel. En del av den marken kommer förmodligen brukas av andra lantbruk, medan en del mark kommer att upphöra att brukas. Det innebär negativa effekter för miljömålet Ett rikt odlingslandskap med biologisk mångfald m.m.

Vi tror också att ammoniakavgången inte kommer att minska så mycket som man tror om man inför krav på släpplangspridning/myllningsaggregat i växande gröda för all flytgödsel. Lantbrukarna kommer att bli mer beroende av maskinstationer och inte kunna anpassa spridningen till väder m.m. på samma sätt som idag. En del gödsel kommer förmodligen i högre grad spridas vid mindre lämpliga förhållanden, med ökad ammoniakavgång eller ökad risk för läckage som följd.

Myllning med myllningsaggregat ökar dragkraftsbehovet (dieselanvändning). Det ökar även markpackningen och är svårt på steniga marker. Arbetsbredden kan vara lägre, vilket ökar tidsåtgången för gödselspridningen.

Ett krav på myllningsaggregat skulle sannolikt minska viljan hos rena växtodlingsföretag att ta emot flytgödsel från djurhållande verksamheter, då sådan spridning är dyrare. Redan i dag är det ett problem att stallgödsel inte sprids på större areal, utan blir koncentrerad till vissa arealer. Ett sådant krav skulle öka denna problematik.

Om det skulle ställas ett krav på myllningsaggregat så antar vi att det inte längre skulle bli möjligt att söka investeringsstöd för en sådan investering, vilket också måste beaktas.

Tak på flytgödselbehållare

Att bygga tak på en flytgödselbehållare är kostsamt, inte bara själva investeringen utan även underhåll och i vissa fall svårare tömning av brunnen, som medför ökad tidsåtgång, innebär löpande kostnader. Det är inte heller tekniskt möjligt att sätta tak på alla befintliga brunnar och laguner, vilket innebär en ännu högre kostnad om en ny brunn måste byggas. Dessa kostnader kan bli omöjliga för vissa företag att klara, vilket skulle resultera i nedläggning av verksamheten.

Om det skulle ställas ett krav på tak så antar vi att det inte längre skulle bli möjligt att söka investeringsstöd för en sådan investering, vilket också måste beaktas.

Stockholm 2023-05-03

Bo Selerud
Förbundsdirektör
Hushållningssällskapens Förbund